

ПЛОСКІВСЬКА ЗОШ І-ІІ СТУПЕНІВ
ДУБЕНСЬКОГО РАЙОННОГО ВІДДІЛУ ОСВІТИ

**Запровадження електронного
вчительського портфоліо як
ефективного інструменту
фахового вдосконалення**

Підготувала
вчитель англійської мови
Юхимчук-Шевчик Світлана Степанівна

2013-2014 р.

Схвалено методичною радою школи

Протокол № від

Електронне вчительське портфоліо – інструмент фахового вдосконалення.

Юхимчук С. С. Рівненська обл.

Модернізація освіти змушує по-новому поглянути не тільки на форми оцінювання досягнень учнів, а й шукати ефективні форми оцінювання педагогічної і науково-методичної діяльності вчителя. Однією з таких форм може стати портфоліо вчителя, популярне в різних системах освіти.

Що таке портфоліо?

В перекладі з англійської — «папка, справа, посада»; з італійської — «папка з документами», «папка спеціаліста»; з французької — «викладати», «формулювати», «нести», а також «аркуш», «сторінка» або «досьє», «зібрання досягнень».

У XV–XVIст. поняття «портфоліо» прийшло до нас із Західної Європи. В особливій папці під назвою «портфоліо» архітектори представляли замовникам ескізи своїх будівельних проектів. Вміст таких папок давав замовнику можливість скласти уявлення про професійні здібності майстра. У свій час у портфоліо втілювались найважливіші досягнення дизайнерів, фотографів, архітекторів. Сьогодні портфоліо застосовують для демонстрування досягнень як організацій, так і окремих працівників.

У сфері освіти портфоліо почали використовувати з середини 80-х років у Сполучених Штатах Америки. На думку автора книги *The Teaching Portfolio* Пітера Зелдіна, портфоліо вчителя — це черговий етап у розвитку професії. Сьогодні понад 1000 американських шкіл і вузів активно використовують портфоліо.

На початку 2000-х років Портфоліо почали запроваджувати на освітніх просторах пострадянських країн.

Однозначного тлумачення терміна не існує. Кожен із дослідників і практиків пропонує своє визначення. Отже, **портфоліо** — це:

- **візитна картка**, тобто сукупність відомостей про людину, організацію, досьє; сукупність документів, зразків робіт, фотографій, що дають уявлення про пропоновані можливості, послуги фірми чи спеціаліста (Новітній словник іноземних слів і виразів);

- **представлення у фактах педагогічних якостей і досягнень викладача**, що включає спектр документів, які формують уявлення про специфіку підходу і ступінь ефективності професійної роботи вчителя;

- **візитка вчителя**, що містить певні анкетні дані, інформацію про підвищення кваліфікації, досягнення, педагогічні технології і методи, які використовує вчитель; творчі роботи й методичні матеріали, відгуки про його роботу і публікації;

- **індивідуальна папка**, у якій зафіксовано особисті професійні досягнення вчителя в освітній діяльності, результати навчання, виховання і розвитку учнів, внесок педагога в розвиток системи освіти;

- **спосіб фіксування й накопичення матеріалів**, що демонструють рівень професіоналізму вчителя, його вміння вирішувати завдання своєї професійної діяльності, показують рівень підготовленості педагога і рівень його активності в класних і позакласних видах діяльності.

Як бачимо, тлумачення відрізняються лише акцентами. Загальне визначення терміна зі словника іншомовних слів і виразів вказує на дві **основні закономірності портфоліо**:

- візитна картка (тобто інформація, яка дає уявлення про особу, і в широкому сенсі — людину як особистість);

- досьє (тобто сукупність документів, які формують уявлення про здобутки у професійній діяльності цієї особистості).

Інші визначення лише вказують вектор, за яким має рухатись учитель, упорядковуючи й обираючи для презентації свої здобутки (формування уявлень про підходи, ефективність роботи тощо). Портфоліо створюють із

відповідною метою, воно виконує певні завдання, має різні види, тому вчитель може обрати будь-яке з визначень, керуючись поставленими перед ним завданнями.

Найкраще визначає пріоритетну мету створення портфоліо останнє визначення. Адже це не просто механічна фіксація здобутків упродовж звітного періоду, це засіб педагогічної діагностики, метод оцінки професіоналізму педагога, що дозволяє продемонструвати усі досягнення вчителя, зміщуючи акцент з оцінки на самооцінку. Це і форма рефлексії, що дозволяє вчителю проаналізувати власну педагогічну діяльність, здійснити якісну оцінку результату і вибудувати план подальшої роботи, підвищити її ефективність. Це й інструмент для забезпечення моніторингу професійного зростання педагога.

Таким чином, робота над портфоліо розвиває дослідницьку культуру вчителя, удосконалюючи особистісну, соціальну й професійну компетентність — уміння самостійно здобувати, аналізувати й ефективно використовувати інформацію, уміння раціонально працювати у світі, що постійно змінюється. Орієнтуючись на самооцінку і рефлексію, портфоліо вчителя може стати мотиваційною основою діяльності педагога і сприяти його особистісному розвитку, стимулюючи до самоосвіти й удосконалення професійної підготовки.

В ідеї портфоліо як у сучасній формі представлення професіоналізму педагога якнайкраще реалізується гасло сучасного життя «Освіта впродовж життя».

Створення портфоліо дає змогу від адміністративної системи обліку результативності педагогічної діяльності вчителя перейти до об'єктивної системи оцінювання рівня успішності його професійної діяльності. Використання портфоліо дає змогу вчителю досягти таких **цілей**:

- ✓ простежити еволюцію своєї професійної педагогічної діяльності;
- ✓ систематизувати створені ним навчальні матеріали та інші доробки;
- ✓ створити можливість гідного представлення колегам свого досвіду;

- ✓ сприяти розширенню методичного діапазону навчального закладу;
- ✓ підготуватися до участі в конкурсах педагогічної майстерності;
- ✓ підвищити рівень професійної конкурентоспроможності;
- ✓ підготуватися до атестації.

Таким чином, робота над створенням портфоліо вирішує чимало завдань, що постають перед сучасним учителем.

Залежно від мети створення, виділяють такі види портфоліо:

1. *«Папка досягнень»*, спрямована на підвищення власної значимості вчителя і відображення його успіхів (уміщає грамоти, дипломи учителя й учнів, сертифікати, інформацію про перемоги в конкурсах тощо).

2. *Рефлексивне портфоліо*, яке простежує динаміку особистісного розвитку вчителя, допомагає проаналізувати результативність його діяльності як у кількісному, так і в якісному плані протягом певного періоду (уміщує статті, відеокасети із записом уроків та позакласних заходів, що засвідчує якісні зміни в методиці викладання, удосконалення стилю викладання, набуття й розвиток навичок викладання тощо).

3. *Проблемно-тематичне портфоліо*, пов'язане з написанням статті, реферату, наукової роботи, доповіді на конференції, узагальненням результатів діяльності за певною проблемою.

4. *Методичне портфоліо*, яке містить зібрані або створені педагогом методичні матеріали, що засвідчують рівень його професіоналізму.

5. *Презентаційне портфоліо*, яке містить стислий виклад основних досягнень учителя, відомості про його освіту, професійний досвід, наукові й методичні інтереси.

6. *Комплексне портфоліо*, яке об'єднує всі попередні види портфоліо, або декілька з них.

Як окремий вид деякі дослідники виділяють портфоліо, підготовлене для проходження атестації. Зміст і структуру такого портфоліо визначає установа, яка проводить атестацію.

Залежно від авторства виділяють:

4

Залежно від **носія інформації**, портфоліо поділяють на паперові й електронні.

Під електронним портфоліо сьогодні мають на увазі сайт-портфоліо, який останнім часом набуває популярності. Можливості інтернет-ресурсів дозволяють яскраво і різнопланово представити інформацію, ознайомити з нею значну кількість людей, обмінюватися досвідом з колегами. Крім того, сайт-портфоліо уможливує постійне оновлення зазначених на ньому матеріалів, що стимулює автора сайту до самовдосконалення і поетапного вирішення завдань задля поставленої мети.

Учителі-предметники, учасники творчих і дискусійних груп за допомогою мережі «Партнерство в навчанні» (<http://ua.partnersinlearningnetwork.com>)

організують свої спільноти. Створена за підтримки корпорації Microsoft Мережа об'єднує освітян із багатьох країн світу, допомагаючи їм розкрити творчий потенціал та знайти однодумців у справі покращення освіти. Приєднавшись до мережі, учитель має в ній власну сторінку — Мій блокнот. З неї можна отримати доступ до спільнот, які його цікавлять або які він же і створив, особистих і загальних документів та інших завантажених ним у мережу ресурсів.

Сайт-портфоліо не заперечує існування паперового портфоліо, але значно розширює можливості самопрезентації. Автор сайта-портфоліо може зробити паперовий еквівалент електронного портфоліо у вигляді стислого витягу, що містить матеріали з посиланнями на сайт-портфоліо.

Загальноприйнятої моделі портфоліо не існує, адже портфоліо вчителя підпорядковане обраній меті, і саме вона визначає його тип, відображає індивідуальність автора, рівень його професійної майстерності, намічені ним шляхи до самовдосконалення. Вагому роль у формуванні портфоліо відіграє специфіка навчальної дисципліни, у межах якої воно створено. Робота над створенням портфоліо вимагає від учителя регулярного самомоніторингу, націленості на самовдосконалення.

Підходи до укладання портфоліо такі:

➤ Портфоліо вчителя — це не тільки втілення успіхів педагога, а й матеріал, що висвітлює різні сторони його роботи. Навіть не зовсім вдала експериментальна робота може засвідчити його дослідницький підхід до викладання та стати поштовхом до вдосконалення педагогічної діяльності.

➤ Грамотно укладене портфоліо відповідає передовсім на питання «Як?» і тільки після того на питання «Що?».

➤ Змістова наповненість портфоліо відповідає принципу цілісності, що передбачає тематичну завершеність наведених матеріалів.

➤ Добір інформації до портфоліо здійснюють на основі принципів об'єктивності й достовірності.

➤ Виклад інформації в портфоліо підпорядковано двом основним правилам: послідовність і ясність, що передбачає структурування матеріалів, логічність і лаконічність усіх письмових пояснень.

➤ Усі декларовані педагогічні уміння підтверджено прикладами проведених учителем заходів — у такий спосіб реалізують вимогу щодо наочності результатів роботи.

➤ Усі матеріали портфоліо повинні бути акуратно й естетично оформлені.

➤ Обсяг опису узагальнених й презентованих матеріалів має бути стислим (10–12 сторінок). Додатки можуть охоплювати більший обсяг, адже вони ілюструють усі тези представленого опису.

➤ Матеріали портфоліо датовано: часовий обсяг поміщених матеріалів визначено метою укладання портфоліо (протягом п'яти років — портфоліо для атестації тощо). Матеріали портфоліо періодично оновлюють.

Структура портфоліо може бути різною. Універсальна структура Портфоліо вчителя містить п'ять розділів. Залежно від мети і типу портфоліо, окремий розділ може бути поділено на менші частини або ж можуть додавати нові розділи. Кожен із пунктів розділу може бути виділений в окремий розділ.

Запровадження електронного вчительського портфоліо як ефективного інструменту фахового вдосконалення

За моделлю моє мовне портфоліо — це *портфель досягнень*, метою якого є оцінити прогрес у професійній та творчій діяльності.

Створюючи своє портфоліо, я *ставила* перед собою такі *завдання*:

- ✓ проаналізувати та узагальнити свою роботу;
- ✓ пов'язати окремі аспекти своєї діяльності;
- ✓ відобразити динаміку професійного розвитку;

✓ представити свою роботу найбільш повно й ефективно.

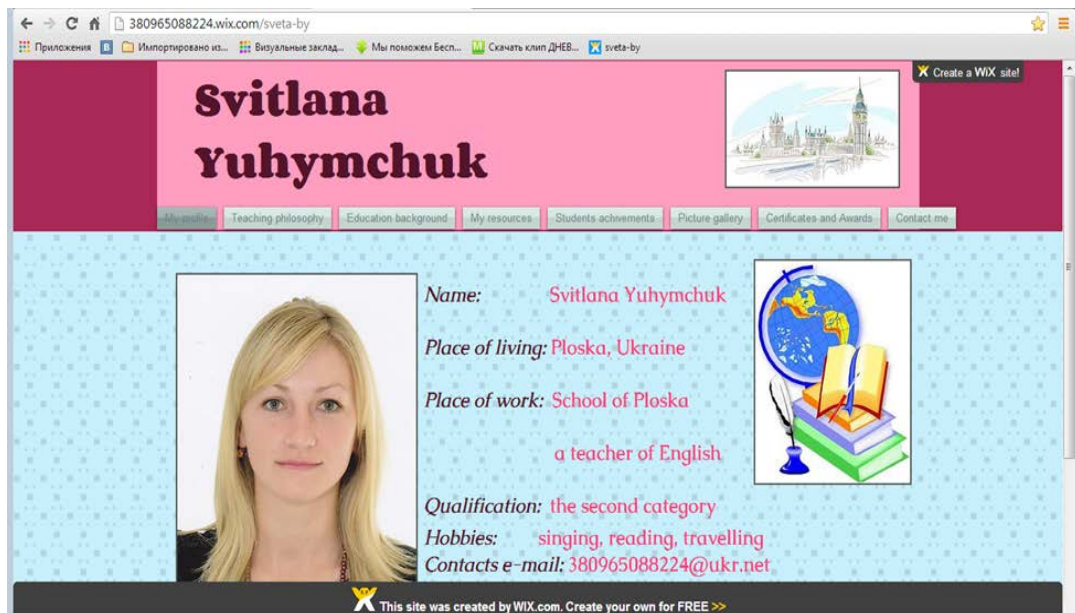
Функція портфоліо — змістовно-мотиваційна: розкриває спектр виконуваних робіт і відзначає результати діяльності.

Практичне значення портфоліо:

- ✓ атестація в майбутньому;
- ✓ систематизація моєї діяльності;
- ✓ фактор, який стимулює професійний розвиток.

Моє **портфоліо** має таку **структуру**:

- ✓ загальна інформація про мене;

- ✓ моє педагогічне кредо;

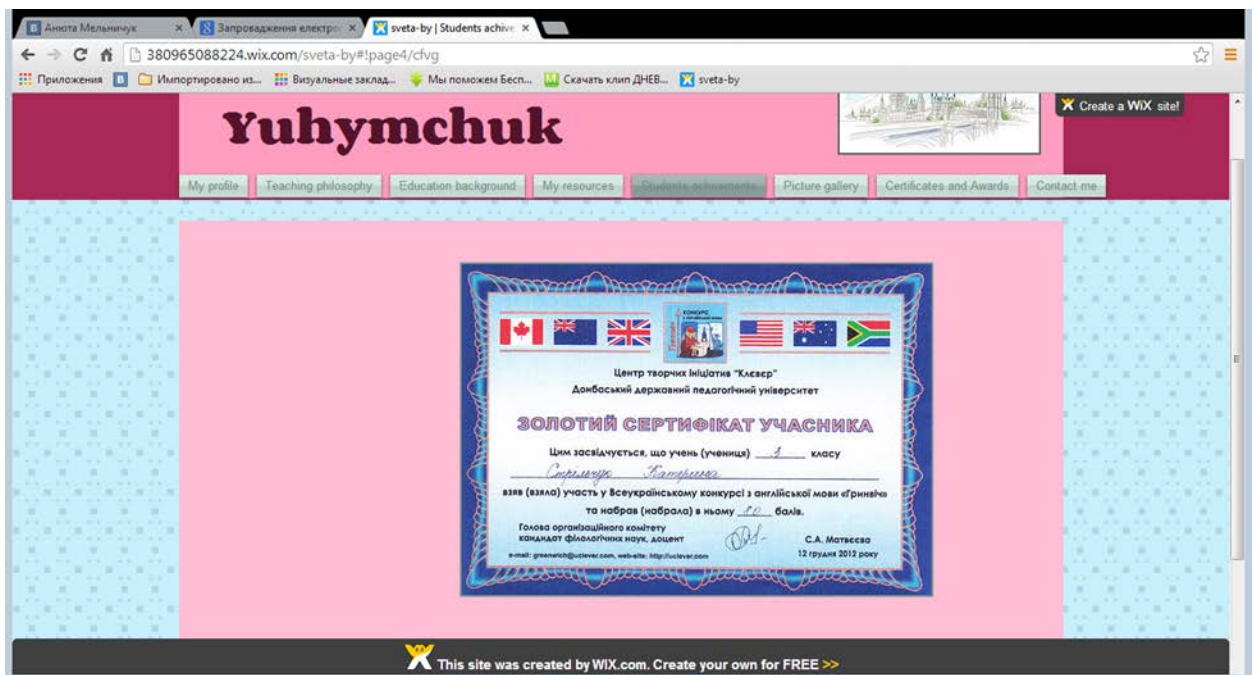
✓ дані про освіту;

✓ уроки та позакласні заходи;

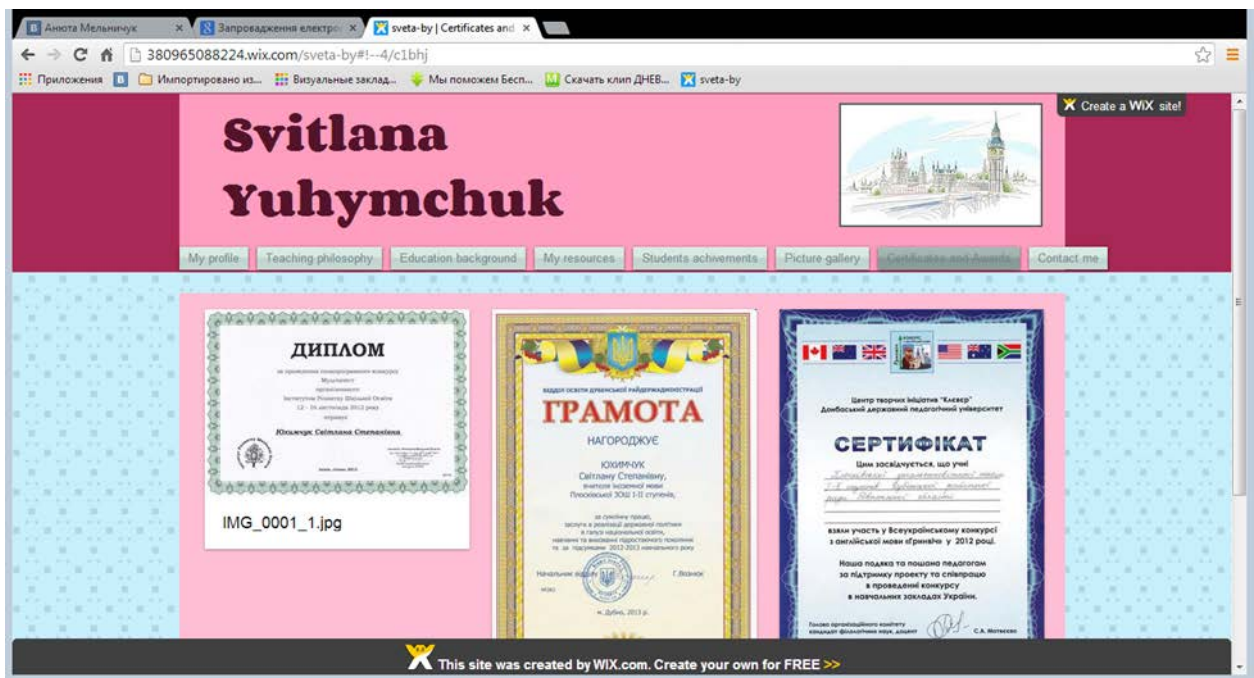
✓ досягнення учнів;

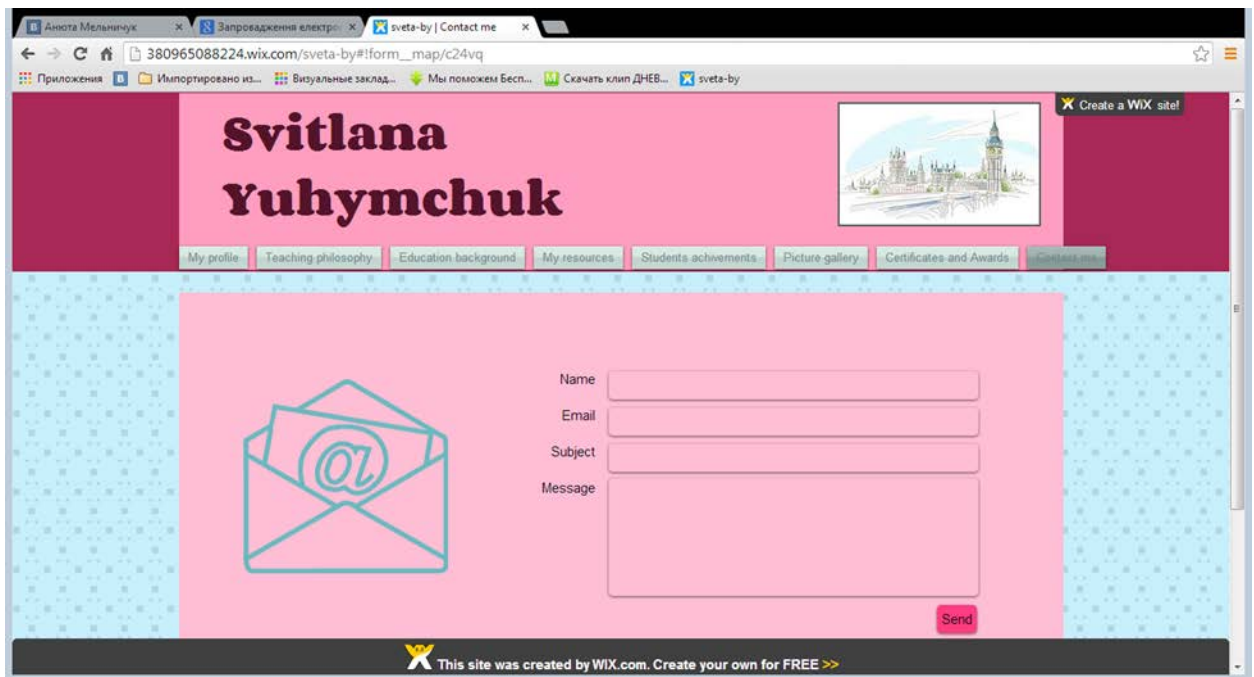
✓ фото з уроків та позакласних заходів;

✓ мої грамоти та дипломи;

✓ зворотній зв'язок — через який охочі можуть залишити приватне повідомлення, відгуки або ж поставити питання.

Це мовне портфоліо ви можете знайти за адресою:

@Wix <http://380965088224.wix.com/sveta-by>

Для полегшення роботи над портфоліо необхідно систематизувати свій доробок. Тому варто завести папки-накопичувачі, розміщуючи в них створені матеріали за рубриками. Можна скласти картотеки матеріалів, що дозволить якісніше готуватися до проведення уроків. Необхідно постійно контролювати процес і результати своєї діяльності, адже без цього складно своєчасно коригувати зроблене, давати йому оцінку, удосконалювати роботу. Доцільно скласти план самоосвіти, що допоможе своєчасно вносити в освітній процес елементи нового і забезпечить систематичне зростання педагогічної майстерності. Корисно використовувати кожен можливість поділитися досвідом або взяти участь у вивченні досвіду іншого вчителя.

Кожний учитель має вагомий доробок, із якого слід почати створення портфоліо — сучасної форми презентації свого професіоналізму.

Інтернет-ресурси:

1. Габбасова Н. Г. Портфоліо учителя. Обобщение и систематизация педагогических достижений / Педагогический альманах «День за днем» — CHELPRO.RU

2. http://teacher.at.ua/publ/primernaja_struktura_portfolio_uchitelja/19-1-0-3979
3. Портфоліо вчителя. <http://prokinana.narod.ru/>
4. Портфоліо вчителя. <http://chelpro.ru/dotcom-professional/portfolio-uchitelya>
5. Фестиваль педагогических идей. Открытый урок.
<http://festival.1september.ru/articles/533195/>
6. http://45minut.info/index/portfolio_uchitelja/0-23
7. Портфоліо вчителя. @Wix <http://380965088224.wix.com/sveta-by>
8. <http://www.den-za-dnem.ru/page.php?article=390>
9. Самоосвіта вчителя. <http://edunet.zn.uz/593>
10. Мухина И. А. Что такое педагогическая мастерская?
<http://www.lelien.org/spip.php?article56>
11. Педагогическая мастерская как форма взаимодействия педагогов.
http://www.school_15001.edu35.ru/pedsovet3.doc.doc.